

Warszawa, 26 maja 2023 r.

Protokół 7. posiedzenia Senackiego Zespołu Samorządowego

W dniu 26 maja 2023 r. odbyło się w gmachu Senatu RP wspólne posiedzenie Zarządu Związku Miast Polskich i Senackiego Zespołu Samorządowego.

Posiedzenie poświęcone było wyrażeniu opinii przez Związek Miast Polskich do bieżących projektów legislacyjnych, takich jak m.in. projekt inicjatywy senackiej w sprawie pilnych zmian w ustawie o dochodach JST, informacja o stanie prac nad zmianami legislacyjnymi w zakresie taryf wodno-kanalizacyjnych, projekty inicjatyw senackich dotyczących samodzielności energetycznej gmin oraz rozpatrzenie postulatów Ogólnopolskiego Forum Organizacji Pozarządowych w sprawie zmian legislacyjnych w zakresie działalności pożytku publicznego. Posiedzenie rozpoczęło od omówienia znajdującego się w Sejmie projektu ustawy o wsparciu rozwoju kompetencji cyfrowych uczniów i nauczycieli. Zgodnie z jego przepisami, samorzady są zobowiązane do składania zamówień na tablety dla uczniów i nauczycieli, a następnie do przekazywania ich do szkół. Goście posiedzenia zwrócili uwagę, że zarówno z zamówieniem sprzętu, jego dystrybucją jak i rozliczaniem mogą wiązać się liczne problemy. Ustawa zawiera wiele luk i błędów, nakłada też na samorzady działania, które będą wymagały zaangażowania środków finansowych (przechowanie sprzętu, wynajęcie firm kurierskich do dystrybucji). Zasugerowano, aby ze względu na brak kontroli kto i w jaki sposób będzie korzystał z przekazanego sprzętu, zastanowić się nad możliwością przekazania laptopów na własność szkołom, tak, aby to one sprawowały pieczę nad sprzętem i jego właściwym wykorzystaniem przez uczniów. Zwrócono również uwagę, że w przepisach projektu ustawy Prawo Oświatowe znajduje się przepis wprowadzający radnego do komisji wybierających dyrektorów szkół. Wyrażono sprzeciw wobec takiego zapisu, który osłabi wpływ organu prowadzącego konkurs na wybór dyrektora.

Odniesiono się do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy (druk senacki nr 969) w kontekście potrzeby wydłużenia czasu liczenia głosów w komisjach zagranicznych o 24 godziny.

Zebrani na posiedzeniu goście jednogłośnie poparli projekt ustawy o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, który przedłuża okres obowiązywania poradnictwa na odległość. Negatywną opinię otrzymał za to poddany dyskusji projekt ustawy o zmianie ustawy o drogach publicznych, który przyjmuje zwolnienie z opłat za parkowanie pojazdów wykorzystywanych przez kuratorską służbę sądową do celów służbowych. Przyjęcie takich przepisów z jednej strony osłabi dochody samorządów, z drugiej może spowodować wystąpienie o takie same uprawnienia kolejnych grup zawodowych. Również negatywnie odniesiono się do przepisów projektu ustawy o inwestycjach w zakresie budowy strzelnic oraz innych inwestycjach kształtujących postawy patriotyczne i wychowanie w poczuciu odpowiedzialności za państwo polskie realizowanych przez uczelnie, pozwalającego, na zasadzie specustawy, na budowanie obiektów przez uczelnie wyższe, z obejściem przepisów prawa budowlanego, zagospodarowania przestrzennego czy dotyczących ochrony środowiska, a mających wpływ na funkcjonowanie samorządów i ich dochody.

W kolejnej części posiedzenia dyskutowano nad potrzebą pilnych zmian legislacyjnych w wielu obszarach funkcjonowania samorządów. Dyskusję rozpoczęto od projektu inicjatywy senackiej w sprawie zmiany ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wniesionej na podstawie projektu przygotowanego przez Związek Miast Polskich i Unię Metropolii Polskich. Zarówno senatorowie, jak i samorządowcy zwrócili uwagę na pilną potrzebę uregulowania kwestii dochodów jednostek samorządu terytorialnego. Po wprowadzeniu Polskiego Ładu tracą one znaczną część środków, z powodu odpływu podatników, płacących podatki, w których samorzady mają udziały, a wybierających obecnie zryczałtowaną formę opodatkowania, w której samorzady udziałów nie mają. Jednocześnie samorządowcy wyrażali obawy co do możliwości wprowadzenia tych zmian jeszcze przed końcem obecnej kadencji.

Przewodniczący senackiej Komisji Ustawodawczej, senator Krzysztof Kwiatkowski, podziękował Związkowi Miast Polskich za przygotowanie bardzo dobrego projektu powyższej inicjatywy ustawodawczej. Dodał, że obecnie pracują nad nim senaccy legislatorzy i najprawdopodobniej uda się go rozpatrzyć na najbliższym posiedzeniu Senatu, w czerwcu. Dodał też, że jeśli rząd widzi potrzebę zmian w tym zakresie, ustawa powinna zostać przyjęta przez Sejm możliwie szybko. Senator Kwiatkowski przypomniał, że na problem utraty dochodów przez samorzady senatorowie zwracali uwagę już w trakcie prac

nad Polskim Ładem. Podziękował też Związkowi Miast Polskich za przygotowanie raportu na temat konsekwencji wprowadzenia Polskiego Ładu dla samorządów.

Odnosząc się do zmian, jakie wprowadził Polski Ład, **Przewodniczący Senackiego Zespołu Samorządowego senator Zygmunt Frankiewicz** podkreślił, że nadal obserwuje się silny trend przechodzenia przedsiębiorców z PIT na ryczałt, co oznacza miliardy złotych strat dla samorządów i pogłębianie się kryzysu finansowego.

Marek Wójcik z Zarządu Związku Miast Polskich poinformował, że strona rządowa myśląc o systemie wyrównawczym środków dla samorządów, zakłada wpływy z podatku PIT, dodatkowo indywidualnie wyliczany dla każdej jednostki samorządu udział w PIT i CIT, a jeśli to nie wystarczy na realizację wystandaryzowanych usług publicznych, dodatkowo pojawić ma się subwencja ogólna, wyliczana indeksem potrzeb dodatkowych. Przekazał również, że 5 korporacji samorządowych, podpisało porozumienie, w którym znalazły się postulaty, by jeszcze w tej kadencji uchwalić zmiany przepisów, dotyczące dochodu samorządów z podatku ryczałtowego. Uczestnicy posiedzenia postulowali o wypłacenie samorządom jako rekompensaty z subwencji rozwojowej co najmniej 13,7 mld zł – analogicznie jak w u.br, a nie proponowanych 10 mld zł, które według senatora Zygmunta Frankiewicza niektórym samorządom nie pozwolą pod koniec roku wykonywać ich zadań publicznych. Ponadto zaproponowano, aby zrekompensować powiatom kwotę, wyliczoną przez nie na 2,4 mld zł, niezbędną do zbilansowania dochodów i wydatków bieżących oraz wypłacić te środki we wrześniu br.

Kolejnym punktem porządku posiedzenia była debata o stanie prac nad zmianami legislacyjnymi w zakresie taryf wodno-kanalizacyjnych. Przekazano, że po spotkaniach z przedstawicielami resortu infrastruktury pojawiła się propozycja legislacyjna związana z uproszczeniem procedur zmiany taryf, tak, aby nie trzeba było czekać trzech lat i aby można było uwzględniać bieżącą sytuację i mieć możliwość korekty pojedynczych elementów kosztów. Aby tak się stało potrzebne jest przygotowanie szybkiego projektu poselskiego ustawy. **Senator Zygmunt Frankiewicz** przypomniał, że przygotowana została inicjatywa legislacyjna Senatu zmieniająca zasady zmiany taryf i przywracająca władztwo gminom w ich ustalaniu.

Na posiedzeniu, w kolejnym punkcie, mówiono również o projektach inicjatyw senackich dotyczących samodzielności energetycznej gmin. Zmiany proponowane przez

samorządowców zmierzają do usamodzielnienia energetycznego gmin w największym możliwym stopniu. Dotyczą zmian w ustawie o gospodarce komunalnej, które mają na celu wzajemne wykorzystywanie w ramach gminy i między gminami energii wytwarzanej w różnych sektorach gospodarki komunalnej, i które pozwolą samorządom przesyłać energię między swoimi podmiotami, bez konieczności oddawania wytworzonej energii do sieci, a następnie zakupu jej od dystrybutora. Zmiany proponowane w prawie energetycznym mają stworzyć z jednostek samorządu podmioty gospodarki energetycznej, gdyż samorzady mają potencjał i źródła pozyskiwania taniej energii. Samorządowcy proponują także zmiany w prawie zamówień publicznych, które upoważnią je do sprzedawania energii swoim mieszkańcom bez przetargu. Te zmiany, zdaniem samorządowców, pozwolą mieszkańcom na bardzo duże oszczędności, gdyż – jak podkreślili - ceny usług komunalnych mogą być znacznie niższe. W Sejmie znajduje się projekt ustawy o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3237), dotyczący klastrów energetycznych, do którego w ramach poprawek senackich będzie można włączyć kwestie spółdzielni energetycznych w miastach, gdyż miasta są jedynymi jednostkami, które takiej możliwości nie mają. Natomiast do projektu ustawy o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3279), jak zauważono, warto będzie włączyć kwestię zrównania pod względem energetycznym biogazu komunalnego z biogazem rolniczym.

Ostatnią sprawą, o której dyskutowano na posiedzeniu był projekt stanowiska w sprawie zapowiedzi powołania rządowego regulatora w zakresie opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Projekt ten budzi kontrowersje, gdyż jego celem jest objęcie regulacją cen opłat za odbiór odpadów, podobnie jak to ma miejsce w przypadku regulacji taryf za wodę. Efektem wprowadzenia takiej regulacji będzie konieczność dopłacania przez samorzady do odbioru śmieci.

Senator Zygmunt Frankiewicz, podsumowując spotkanie, przypomniał, że tam gdzie jest samorząd, tam obowiązuje zasada, według której wszystko co nie jest w przepisach zapisane, nie jest dozwolone. I tylko w takim obszarze wolno samorządom działać.

BSS (D.W.)

